

Nieuwe economie: de echte test

Auteur(s):

Bergeijk, P.A.G., van
UBS, OCFEB en Universiteit van Zürich.

Verschenen in:

ESB, 86e jaargang, nr. 4294, pagina 123, 9 februari 2001

Rubriek:

Prikkel

Trefwoord(en):

De onstuimige groei van de Amerikaanse economie heeft veel traditionele economische leerstukken op hun voetstuk doen wankelen. De door vele - ook toonaangevende - economen aan de internet-'boom' gerelateerde productiviteitsstijging in de Verenigde Staten van jaarlijks zo'n anderhalf procent over de periode 1975-1995 tot bijna drie procent gemiddeld over de laatste vijf jaar, vormde een krachtig gif tegen het weer opleven van de inflatie in een boven zijn potentieel groeiende Amerikaanse economie. De productiviteitswinst compenseerde voor de door een krappe arbeidsmarkt geïndiceerde loonstijgingen. De onder andere door het internet enorm toegenomen prijstransparantie en scherpe, in essentie wereldwijde, concurrentiedruk maakten het steeds moeilijker kostprijsstijgingen aan afnemers door te berekenen. Hoge langdurige groei, lage inflatie en een gezonde arbeidsmarkt bleek opeens een realiseerbare combinatie.

Net nu ook de meest sceptische econoom door het Amerikaanse productiviteitswonder bekeerd leek te zijn tot een vrijwel onvoorwaardelijk geloof in de tot in de hemel groeiende bomen van de New Economy, hapert echter plotsklaps de Amerikaanse economische motor. Opeens is een ouderwetse recessie geen risico meer, maar een waarschijnlijkheid. Zorgen om de financierbaarheid van het lopende-rekeningtekort, de abnormaal lage spaarquote en de vooruitzichten voor een nog steeds overgewaardeerde aandelenmarkt domineren de krantenkoppen in de financiële pers. Het ontwaken uit de Amerikaanse droom is ontzuiverend.

Voor sommige vakgenoten zal de hernieuwde geldigheid van economische wetmatigheden een opluchting zijn. Het collegedictaat behoeft tenminste geen herziening en eerder voorgeschreven beleidsrecepturen kunnen simpelweg worden verlengd. Het aangekondigde einde van de conjunctuurbeweging lijkt nu even misplaatst als het geloof in de maakbaarheid en stuurbaarheid van de economie dat vlak voor de eerste oliecrisis het economische wereldbeeld domineerde.

Voor de meesten van ons economen zal het (voorlopige?) einde aan het Amerikaanse wonder echter toch meer als een teleurstelling komen. De productiviteitswinst van de nieuwe informatie- en communicatietechnologieën beloofde immers het economische paradijs op aarde: een geheel nieuw perspectief voor de vertegenwoordigers van de 'dismal science'. Helaas gooit de Amerikaanse zondeval roet in het eten.

Enige troost kan wellicht nog wel worden geput uit het feit dat ook de toonaangevende internationale financieel-economische organisaties de plank hebben misgeslagen. Terugblikkend kan men vaststellen dat sinds begin vorig jaar de aanvankelijke scepsis rond de nieuwe economie en de aandacht voor neerwaartse risico's voor de wereldeconomie in toenemende mate plaats moesten maken voor een wel erg optimistische kijk op de wereld. Het IMF, de OESO en de Europese Commissie omarmden uiteindelijk het idee van een nieuwe economie en pasten hun prognoses zowel voor de korte termijn als voor het groeipotentieel op middellange termijn dienovereenkomstig aan. Maar het feit dat (bijna) iedereen het mis heeft gehad is toch wel een erg schrale troost voor het macroeconomien-ego.

Toch zit er juist voor de economische wetenschap een goede kant aan de afkoeling van de Amerikaanse volkshuishouding. De vraag naar de bestendigheid van de invloed van de internetrevolutie op de productiviteit was immers geen bij voorbaat uitgemaakte zaak. De gemeten stijging van de arbeidsproductiviteit zou ook veroorzaakt kunnen zijn door de wetmatigheid dat de productiviteit de neiging heeft te stijgen in een periode van hoogconjunctuur. Zoals een vertraging van het groeitempo leidt tot onderbezetting en dus een lagere gemeten productiviteit van de productiemiddelen, zo worden op de top van de conjunctuurgolf de beschikbare menskracht en machines maximaal ingezet. Dus zou de Amerikaanse productiviteitswinst ook de reflectie kunnen zijn van het sinds de tweede helft van de jaren negentig hoge en sterk groeiende productieniveau. Een bovenmatig groeitempo dat bovendien niet op de langere termijn te handhaven is. De afkoeling in de Verenigde Staten biedt een uniek natuurlijk experiment om te toetsen welke hypothese correct is. Is de Amerikaanse productiviteitswinst een conjunctureel fenomeen geweest of zal de internetrevolutie een bestendige invloed op de productiviteit blijken te hebben? Deze vraag zal de economische wetenschap de komende jaren zeker bezighouden.